

Något om lagen om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten

Av kammarrättsfiskalen Ewa Hübnette

I prop 1976/77:144 lade regeringen fram förslag om att införa en investeringsavgift om 15 procent på vissa byggnadsarbeten. Riksdagen antog förslaget med vissa mindre ändringar (SkU 1976/77:48 samt rskr 302). De nya reglerna återfinns i SFS 1977:322.

Tidigare lagstiftning om investeringsavgifter

I syfte att dämpa byggnadsinvesteringarna har investeringsavgifter använts vid ett flertal tillfällen, senast 1967—1968 och 1970—1971. Se härom Atterwall i SN 1968 s 73 och 1970 s 326.

Den nya lagens syfte

1977 års avgift ingår i det åtstramningspaket, som regeringen presenterade i april i år. Regeringen fann det nödvändigt att de inhemska anspråken på produktionsresurserna inom byggnadssektorn begränsades och att den snabba kostnadsutvecklingen dämpades. Byggnadspriserna steg nämligen med 16 procent under 1976. Genom att hålla tillbaka investeringar i byggnader och anläggningar räknade man dessutom med att kreditmarknadens uppgift att prioritera industriinvesteringarna skulle underlättas.

Om avgiftsplikten

Departementschefen framhöll i propositionen att 1977 års regler i allt väsentligt borde bygga på samma principer, som gällt enligt 1970 års lagstiftning i ämnet.

För byggnadsarbete, som igångsätts under tiden den 23 maj 1977 — den 30 juni 1978, skall investeringsavgift erläggas till staten om arbetet helt eller till övervägande del avser vissa i lagen uppräknade ändamål. Begreppet byggnadsarbete innefattar dock inte rivning av byggnad. Med uttrycket ”till övervägande del” menar man mer än 50 procent av hela arbetet. Investeringsavgiften, som 1970—1971 var 25 procent, utgår nu med 15 procent av byggnadskostnaden. Den för vars räkning arbetet utförs, d v s byggherren, skall erlägga avgiften. Avgiftsskyldigheten omfattar med ett par undantag samma slag av s k oprioriterade byggnadsarbeten som i 1970 års regler.

Avgiftsplikten skall numera gälla även för hotell- och restauranglokaler i den mån lokalerna inte ingår i låneunderlag för bostadslån enligt 24 § bostadsfinansieringsförordningen (1974:946). En inskränkning i avgiftsplikten i jämförelse med 1970 års regler har gjorts såtillvida att denna nu inte om-

fattar kyrkliga samlingslokaler och andra lokaler för religiösa ändamål. Beträffande arbeten på fritidshus gällde 1970, att avgift utgick, om huset fick en bostadsyta överstigande 80 kvm. Även arbeten på mindre hus var avgiftsbelagda, när arbetet ingick i projekt om mer än ett hus. Den nya regeln undantar samtliga fritidshus, som erhåller en bostadsyta om högst 80 kvm. I bostadsytan skall till bostad inredningsbar yta inräknas.

Vissa undantag

Liksom tidigare har vissa arbeten, som i och för sig avser avgiftsbelagda objekt, undantagits från avgiftsplikt. Dessa är kommunala och enskilda beredskapsarbeten, arbeten föranledda av försäkringsskador samt elinstallationer m m som inte har samband med annat byggnadsarbete. Vidare har man undantagit reparations- och underhållsarbete som sysselsätter högst tre personer. Följande undantag har tillkommit: Byggnadsarbete, för vilket stöd utgår enligt kungörelsen (1970:180) om statligt regionalpolitiskt stöd samt byggnadsarbete till den del arbetet avser åtgärder, för vilka stöd utgår enligt förordningen (1975:632) om lånegaranti för arbetsmiljöförbättringar eller statligt stöd för energibesparande åtgärder.

På förslag av skatteutskottet upptog lagen ytterligare ett undantag från avgiftsplikten. Detta gällde byggnadsarbete till den del detta avser åtgärder för vilka stöd utgår enligt kungörelsen (1973:400) om statligt stöd till allmänna samlingslokaler. Generellt gäller, att avgiften drabbar endast byggnadsarbeten överstigande 100 000 kr, en gräns som 1970 års regler satte vid 50 000 kr.

Förordningen (1977:323) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten *undantar byggnadsarbeten som utförs inom Norrbottens län från avgiftsplikt. De geografiska undantagen var 1970 mera omfattande.*

Rätt till särskilt beslut

Det är inte alltid lätt att i det konkreta fallet avgöra om ett byggnadsarbete är avgiftspliktigt eller ej. Lagen öppnar därför möjlighet för en byggherre att hos länsstyrelsen påkalla särskilt beslut i frågan.

Regeringen kan medge dispens

Reglerna om investeringsavgift ger även denna gång regeringen rätt att meddela dispens från avgift. Denna prövning ligger således inte hos länsstyrelsen. Regeringen eller myndighet som denna bestämmer har rätt att för särskilt fall medge befrielse helt eller delvis från avgift, om det är motiverat med hänsyn till läget på arbetsmarknaden eller om andra synnerliga skäl föreligger. Departementschefen har understrukit att det — om syftet med lagstiftningen skall uppnås — är angeläget att tillämpningen av dispensregeln blir mycket restriktiv. Skatteutskottet har uttryckt samma mening. Utskottet har dock framhållit att avsikten inte är, att all oprioriterad byggnadsverksamhet skall upphöra under den tid lagstiftningen gäller. Åtskilliga byggnadsprojekt

torde dock enligt utskottets mening utan större olägenhet kunna skjutas på framtiden. Emellertid anser utskottet att oprioriterade byggnadsarbeten av större omfattning i vissa fall kan vara så angelägna, att ett uppskov kan vara både obilligt och olämpligt. Närmast avser utskottet byggnadsarbeten som är föranledda av åläggande från myndighet.

Deklaration

Byggherren skall inge skriftlig deklARATION till *länsstyrelsen* innan avgiftsbelagt arbete påbörjas. Deklarationen skall innehålla bland annat uppgift om den beräknade byggnadskostnaden. Länsstyrelsen fastställer en preliminär avgift och förelägger byggherren att inom viss tid inbetala beloppet. När arbetet har blivit slutfört skall byggherren omgående inge ny deklARATION med uppgift om den verkliga kostnaden. Därefter skall länsstyrelsen göra en avräkning och beroende på denna endera inkräva resterande avgift eller återbetala överskjutande belopp. Skattebrottslagen är tillämplig beträffande nu nämnda deklARATIONER.

Erlagd investeringsavgift grundar inte rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen. Vid beräkning av avdrag för värdeminskning får man inte heller inräkna avgiften i anskaffningskostnaden för anläggningen ifråga.

Övergångsbestämmelserna

Reglerna om lagens ikraftträdande har förenats med en viktig bestämmelse om retroaktiv tillämpning. Denna innebär att ett byggnadsarbete helt enkelt anses igångsatt den 23 maj 1977, om man nämligen har påbörjat arbetet under tiden den 19 april — den 22 maj 1977 utan att ha sådant tillstånd som krävs enligt lagen (1971:1204) om byggnadstillstånd m m. 1977 års lag om investeringsavgift trädde i kraft den 2 juni 1977.